https://www.sansimera.gr/articles/950

Η Διάσκεψη του Μπρέτον Γουντς

Συγκλήθηκε από την 1 έως τις 22 Ιουλίου 1944, με πρωτοβουλία του αμερικανού προέδρου Φραγκλίνου Ρούζβελτ, με σκοπό τη λήψη αποφάσεων για τη ρύθμιση της οικονομικής αρχιτεκτονικής του μεταπολεμικού κόσμου...

Συγκλήθηκε κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, με πρωτοβουλία του αμερικανού προέδρου Φραγκλίνου Ρούζβελτ, με σκοπό τη λήψη αποφάσεων για τη ρύθμιση της οικονομικής αρχιτεκτονικής του μεταπολεμικού κόσμου, μετά τη διαφαινόμενη ήττα τής Γερμανίας και της Ιαπωνίας. Η επίσημη ονομασία της ήταν Νομισματική και Οικονομική Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών (United Nations Monetary and Financial Conference).

Με τον πόλεμο είχε διακοπεί η ομαλή ανάπτυξη της παγκόσμιας οικονομίας, προς όφελος των Ηνωμένων Πολιτειών. Τα εισοδήματα εκεί αυξήθηκαν κατά 75% στη διάρκεια του πολέμου και τα κέρδη εκτινάχθηκαν, καθώς οι ΗΠΑ κέρδισαν μεγάλο κομμάτι του διεθνούς εμπορίου. Οι ευρωπαϊκές οικονομίες, αντίθετα, γύρισαν χρόνια πίσω. Η βιομηχανική παραγωγή της Γερμανίας, που βρισκόταν στο αντίπαλο στρατόπεδο, είχε μειωθεί στο 14% των επιπέδων προ του 1936. Η Μεγάλη Βρετανία είχε μεγάλα χρέη, ενώ η εμπορική της θέση παγκοσμίως υποβαθμιζόταν, έχοντας φθάσει στα πρόθυρα χρεοκοπίας.

Το οικονομικό προβάδισμα των ΗΠΑ ήταν αναμφισβήτητο, όταν αποφάσισαν να πείσουν τους συμμάχους τους να δημιουργηθεί μία νέα οικονομική τάξη μετά τον πόλεμο, βασισμένη στο ελεύθερο εμπόριο και τη νομισματική συνεργασία. Οι άνθρωποι του προέδρου Ρούζβελτ με τις ζοφερές εμπειρίες του Κραχ του 1929 ήταν πεπεισμένοι ότι η διαχείριση της καπιταλιστικής οικονομίας δεν μπορούσε να γίνει στο πλαίσιο της άσκησης εθνικής πολιτικής και χρειαζόταν μία διεθνής συμφωνία.

Ο Κ. Βαρβαρέσος με τον Α. ΠαπανδρέουΗ διάσκεψη συνήλθε επί αμερικανικού εδάφους, στο ξενοδοχείο «Μάουντ Γουάσινγκτον» κοντά στην πόλη Μπρέτον Γουντς της πολιτείας Νιου Χαμσάιρ από την 1 έως τις 22 Ιουλίου 1944, με τη συμμετοχή 730 αντιπροσώπων από 44 χώρες του κόσμου, συμπεριλαμβανομένης και της Σοβιετικής Ένωσης. Την Ελλάδα εκπροσώπησε ο Διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδας, Κυριάκος

Βαρβαρέσος, ενώ τις υπηρεσίες του στην ελληνική αποστολή προσέφερε ο νεαρός και φέρελπις οικονομολόγος Ανδρέας Γ. Παπανδρέου, που εκείνη την περίοδο παρεπιδημούσε στις Ηνωμένες Πολιτείες.
Στην εναρκτήρια ομιλία του, ο αμερικανός πρόεδρος Φραγκλίνος Ρούζβελτ τόνισε ότι η οικονομική υγεία κάθε χώρας πρέπει να απασχολεί κάθε γείτονα, είτε βρίσκεται κοντά, είτε μακριά της. Τα δύο βασικά θέματα που απασχόλησαν τη διάσκεψη ήταν ο σχεδιασμός ενός μεταπολεμικού νομισματικού συστήματος και η ανοικοδόμηση των κατεστραμμένων οικονομιών της Γερμανίας και την Ιαπωνίας.

Από την πρώτη στιγμή αντιπαρατέθηκαν δύο απόψεις, του άγγλου οικονομολόγου Τζον Μέιναρντ Κέινς, που εκπροσωπούσε τη Μεγάλη Βρετανία και του αμερικανού εκπροσώπου Χάρι Ντέξτερ Γουάιτ. Ο Κέινς πρότεινε την ίδρυση μιας Διεθνούς Νομισματικής Ένωσης (International Currency Union), που θα λειτουργούσε ως Διεθνής Κεντρική Τράπεζα και θα είχε το δικό της νόμισμα, το μπανκόρ (Bancor), το οποίο θα λειτουργούσε ως διεθνές μέσο πληρωμών. Ο Γουάιτ από την πλευρά του επέμεινε στη δημιουργία ενός συστήματος σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών με επίκεντρο το δολάριο. Τελικά, επικράτηση η αμερικανική άποψη κι έτσι προκρίθηκε ένα σύστημα με σταθερές ισοτιμίες μεταξύ των νομισμάτων των 44 χωρών, θέτοντας ως κεντρική ισοτιμία του παγκόσμιου νομισματικού συστήματος το αμερικάνικο δολάριο και συνδέοντάς το με τον χρυσό σε σταθερή αναλογία 35 δολαρίων ανά ουγγιά χρυσού.

Πέραν των σταθερών ισοτιμιών, στο Μπρέτον Γουντς συντάχθηκε σχέδιο για την ίδρυση της Διεθνούς Τραπέζης Ανασυγκροτήσεως και Αναπτύξεως (International Bank for Reconstruction and Development - IBRD), με σκοπό να γίνουν προσιτά μακροπρόθεσμα δάνεια για τα κράτη εκείνα που θα είχαν επείγουσα ανάγκη τέτοιας βοήθειας, και του γνωστού μας Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (International Monetary Fund -IMF) για τη βραχυπρόθεσμη χρηματοδότηση παθητικών ισοζυγίων εξωτερικών πληρωμών, με σκοπό τη σταθεροποίηση. Η Διεθνής Τράπεζα Ανασυγκροτήσεως και Αναπτύξεως, γνωστή σήμερα ως Παγκόσμια Τράπεζα (World Bank) άρχισε τη λειτουργία της στις 25 Ιουνίου 1946 με αμερικανικά κεφάλαια, ενώ το ΔΝΤ την 1η Μαρτίου 1947.

Το σύστημα σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών του Μπρέτον Γουντς ή Σύστημα του Μπρέτον Γουντς (Bretton Woods System), όπως έμεινε στην ιστορία, συνδέθηκε με τη λεγόμενη «χρυσή περίοδο» της μεταπολεμικής περιόδου, κατά τη διάρκεια της οποίας η παγκόσμια οικονομία γνώρισε

πολύ υψηλούς ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης σε συνθήκες νομισματικής σταθερότητας. Η περίοδος αυτή χαρακτηρίστηκε, επίσης, από την ανάπτυξη του «κράτους ευημερίας», σε αντίθεση με την ανάπτυξη του «κράτους του πολέμου» του 19ου και των αρχών του 20ού αιώνα. Διατηρήθηκε έως τις 15 Αυγούστου 1971, οπότε καταργήθηκε με απόφαση του αμερικανού προέδρου Ρίτσαρντ Νίξον, ανοίγοντας τον δρόμο για την κυριαρχία του χρηματοπιστωτικού καπιταλισμού τα επόμενα χρόνια.